

MERKANTILISMI

- **Uskomus: maailmassa on vain rajattu määrä rikkauksia.**
- **Tarkoitus; varmistaa mahdollisimman suuri osa rikkauksista omalle valtiolle!**

Miten?

Mitä seurauksia merkantilismista oli (huonoa/hyvää)?

- 1. Vienti tuontia suuremm**
–vain raaka-aineiden osto
- 2. Kotimaan kaupan suojeleminen ulkomaiselta kilpailulta**
–tullit, verot, monopolit, tuontikiellot ja –kiintiöt...
- 3. Valtion tuet uudelle teollisuudelle ja tuotannolle**
–manufaktuurituotannon kehittäminen
- 4. Valtion kontrolli** (itsevaltius)
–yksityinen omistus, mutta valtiojohtoisuus ja valvonta
- 5. Kaupan keskittäminen kaupunkiin**
- 6. Merentakaisien omistusten lisääminen → kauppakomppaniat**
→ Tarvittaessa saavutuksia puolustetaan sodalla

TALOUEDELLINEN LIBERALISMI

1. Vapaakauppa • Itsekkyys hyödyttää taloutta!

- vapaat markkinat ja kilpailu

2. Vapaa yrittäjäisyys

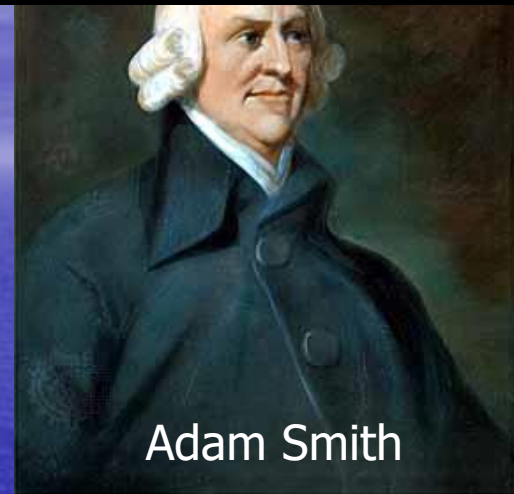
3. Valtion rooli rajattu;

- Maanpuolustus
- Yhteiskunnan jäsenten suojeleminen
- Julkisten laitosten ylläpito

4. Talouden luonnolliset lait

= Kysynnän ja tarjonnan laki → tasapaino

5. Vapaassa taloudessa hyödykkeet tuotetaan mahdollisimman halvalla

Adam Smith

Anders Chydenius

Tehtävä 4. Taloudellinen liberalismismi

1. Syntyi pitkälti halusta poistaa merkantilismin aiheuttamia kaupan esteitä.
2. Smithin mukaan kilpailun ja kaupan rajoitukset tuli purkaa, jotta ihmisten välinen kilpailu pääsisi viemään kehitystä eteenpäin (kysyntä ja tarjonta ratkaisevat).
3. Kilpailu tappaisi heikot yritykset ja jättäisi jäljelle parhaat ideat sekä hyvin hoidetut yritykset, mikä olisi lopulta kaikkien etu.
4. Valtion roolin tulisi olla mahdollisimman pieni, ja esimerkiksi työntekijöiden ja työnantajien välisiin suhteisiin ei saisi puuttua.
5. Smith korosti myös työn jakamista pienempiin osavaiheisiin, mikä tehostaisi tuotantoa

Seuraavaksi:

Teollistuva maailma s. 107-110

- Lue kpl Esikuvana Englanti (s. 107-110)
- Tehtävät 1-4.

1. Miksi väkiluku alkoi kasvaa nopeasti 1700-l?

- **kuolleisuus väheni, erityisesti lapsikuolleisuus**
- **ruttoepidemiaa päästiin eroon esim. valtioiden määrätietoisilla toimenpiteillä (karanteenit ym.)**
- **hygienen paraneminen vähensi tautikuolleisuutta**
- **maanviljelyn kehittyminen vähensi nälkäkuolemia**

2. Mikä merkitys kasvaneella väestömäärällä oli teollistumiselle?

- paljon työvoimaa tarjolla
- lisäksi tuotteiden kysyntää

Miksi juuri Englanti teollistui ensimmäisenä?

1. Raaka-aineita

→ Siirtomaista ja omat: rauta/hiilivarat

2. Teknologiaa

→ Innovaatiot, keksintöjen kotimaa

3. Pääomia

→ Rahaa siirtomaista

4. Energiaa

→ Paljon kivihiiltä

Miksi juuri Englanti teollistui ensimmäisenä?

**5. Suotuisa
lainsäädäntö**

→ **Liberalismi**

6. Työvoimaa

→ **Voimakas
väestönkasvu
(maatalouden muutos)**

7. Kuljetusyhteydet → **Saari/meritiet/rautatiet**

8. Markkinoita

→ **Siirtomaat/Eurooppa**